

Mekânın Sahibi ve İçimizdeki İrlandalılar

Vergi Bülteni

Bu bülten **MuhasebeTR** 'de yayınlanmıştır.
100.000'i aşkın üye sayısı ile 1 NUMARA

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

Önsöz

Sevgili dostlarım, bugünlerde “*Güzin Abla*”ya dönmüş gibiyim. Arayan, soran, teşekkür eden, sitem eden, rahatsız olup soğuk duran yahut tam tersine üstat şu derdimizi de yazın ne olur diye yakınanlar eksik olmuyor.

“*İzzet Molla*”nın şöyle bir beyiti var:

*Bihakk- Hazret-i Mecnun izâle eyleye Hak
Serimde derd-i hıredde biraz eser kaldı.
(Başımda akıl derdinden az bir parça kaldı,
Allah, Hazreti Mecnun hakkı için onu da alıp yok etsin.)*

Bu yazıyı bitirecek kadar şansım olursa, korkarım azıcık olan aklımdan geriye pek bir şey kalmayacak. Ama yola çıktık bir kere, pilavdan dönenin kaşığı kırılınsın, artık ne olacaksa olsun.

Mekânın Sahibinin Kafasında Bir Fikir: “Serbest Hesap Uzmanlığı”

Efendim, 1932 Yılında “*Hesap Mütahassıslığı Kanun Tasarısı*” hazırlanarak, mesleğimize ilişkin ilk defa bir kanun çıkarılması konusunda çok yoğun çaba sarf edilmiş ancak başarılı olunamamış.

Fritz Neumark ile Efsane Maliyeci Ali Alaybek Üstadımız nezaretinde maliye alanında reform çalışmalarını yürütmek üzere kurulmuş olan komisyonda, Maliye Bakanına bağlı bir heyet oluşturulması fikri gündeme gelmiştir. Beyana bağlı vergi sistemine geçiş döneminde girişilen reformun başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesini ve yurt çapında vergi denetiminin yeni bir açıdan ele alınıp organize edilmesini sağlamak üzere, *1945 yılında 4709 Sayılı Kanunla Maliye Bakanına bağlı “Hesap Mütahassısları Heyeti” kurulmuştur.*

“*Hesap Mütahassısları*”ndan sonra, 1956 yılında bu defa “*Serbest Hesap Mütahassıslığı Kanun Tasarısı*” TBMM Genel Kurulu’na sevk edilmiş, ancak her ne hikmetse, geriye dönmüş ve sonraki birçok girişim yine başarısız olmuştur.

Dikkat edecek olursanız, *içinde bulunduğumuz vergiciliğe dayalı denetim sektöründe mekânın bir sahibi var efendim: Maliye Bakanlığı. Devlet adına hareket eden bakanlık, kamudan sonra özelde de hesap mütahassıslığı tesis etmeye çalışmış.* Bu bilgiyi unutmayalım, birazdan işimize yarayacak.

Yeminli Mali Müşaviri Kazıyın, Altından Vergi İnceleme Elemanı Çıkar !

Hukukçu ve yazar Faruk Erem Üstadımızın kaleme aldığı muhteşem eseri “Bir Ceza Avukatının Anıları”nı duymayanınız yoktur. Üstadın bu romanından uyarlanan oyun, sonradan hepimizin uğrak yeri haline gelen, **Ankara Sanat Tiyatrosu’**nda sahnelenmişti. Oyunun en vurucu cümlesi şuydu: **“Suçluyu kazıyın, altından insan çıkar.”**

Üniversitede okuduğum yılların sonuna doğruydum, benim de tiyatro dünyası ile tanışmama bu oyun vesile olmuştu. Kim bilebilirdi ki daha sonra uzun yıllar boyunca **Ankara Maliye Tiyatrosu Derneği Başkanlığı** görevimi yürüteceğimi, hayat böyle bir şey.

Hemen kızmayın canım, konuya geliyorum merak etmeyin. **Üstadımızın cümlesinden aldığım ilhamla diyorum ki, “yeminli mali müşavirlik mesleğini kazıyın, altından vergi inceleme elemanları çıkar.”**

Yeminli mali müşavirlik müessesesi icat edilmeden önce, KDV iadelerini vergi inceleme elemanları yapardı. Ancak, bu incelemeler bir parça ağır aksak yürürdü. Parasını bir an önce cebine koymak isteyen işadamları doğal olarak bu durumdan memnun değildi. Diğer taraftan, maliye de hem ücret ödeyip eleman çalıştırıyor, hem de mükellefe vergi iadesi yapıyordu. Düşündüler, taşındılar, bu süreci özelleştirme yolunu seçtiler.

Maliyemiz bünyesinde çalışan denetim elemanlarının elinde bulunan mühürleri geri aldı, onlara yeminli adını koyarak, ellerine başka bir mühür verip dışarıya saldı. Hiç unutmam, 90’lı yılların ortasına doğru, bir anda onlarca üstadımız patır patır istifa ederek ayrıldı.

Efendim, 1989’da meslek yasamız çıktığında, iki ayrı unvanın olmasının arkasında yatan hikâye budur. **Maliye, denetim elemanları tarafından kendisine verilen hizmetlerin ifası işini deyim yerindeyse özelleştirmiş, denetim elemanlarınca yapılan bir takım raporlama hizmetlerinin, yeminli mali müşavirler tarafından yerine getirilmesini öngörmüştür.**

Hadi daha açık konuşalım, Maliye kendi evlatlarına sahip çıkmış, onlara dışarıda da aç kalmayacakları, hemen hemen aynı işi yapabilecekleri bir iş sahası yaratmıştır. Zira verilen raporlama hizmetlerinin de nihai tüketicisi Maliye Bakanlığıdır. Diğer taraftan, burada maliye tarafından talep edilen ve satın alınan şey, sadece bilgi değil aynı zamanda güvendir.

Kamudan gelenler ile mali müşavirlikten gelerek sınavla yeminli mali müşavir olanlar arasında rekabet eşitsizliği olduğu, kamudan gelenlerinin unvanlarını kullanarak haksız rekabet yarattıklarına ilişkin iddialar ve şikâyetler herkesin malumudur.

Ancak, yukarıda anlattığım üzere, **rekabet eşitsizliği zaten bu işin doğasında var. Maliyenin kendisinden nasıl ve ne tür raporlama istenildiğini bizzat yerinde öğrenen kimse doğal olarak oyuna 5-0 önde başlamaktadır. Tek kelimeyle özetlemek gerekirse, mekânın sahibi yani Maliye oyunu zaten bu şekilde kurgulamış.**

Maliyenin kurgusuna göre; yeminlilerin defter tutmasına engel getirilerek, yeminliler ile yeminsizler arasında bir denge kurulmaya çalışılmış olup, bunların haricinde kalan işlerde ise tam bir denge gözetilmiştir, danışmanlık işleri ise her iki meslek grubuna da açık tutulmuştur.

Bağımsız Denetim ve Yeminli Denetimi İkilemi

Efendim, ülkemizde şu anda iki farklı denetim olgusu bulunuyor: Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavir Denetimi. Bu durum sadece meslektaşların kafasını değil, iş dünyasının kafasını da karıştırıyor. Aslında bunlar birbirinin yerine konulacak şeyler değil, farklı müşterilere, farklı ihtiyaçları karşılayacak şekilde, farklı hizmet verilmiş oluyor.

Olayın aslı nedir, basit şekilde özetlemeye çalışalım. ***Efendim, yaptığımız iş gâvur ellerinde esasen asırlardır yapılmakta olup, bir şekli şemali var.*** Aslında çok basit, meslek iki kısımdan oluşuyor, ***ilki bookkeeping (muhasabe) hizmetleri, ikinci kısmı ise muhasabe işlemlerinin denetiminden (auditing) oluşuyor.*** İşin maliyecilere özel bir tarafı yok.

Muhasebeciler kayıtları tutar ve buna uygun mali tabloları çıkarır. ***Bağımsız denetimde ise kuraldır, denetim ekip halinde yapılır*** ve denetim yapma yetkisi bağımsız denetim şirketindedir. ***Açılın kenarı, ben çok yetenekli süper bağımsız denetçiyim, kimseye de güvenmem, her şeyi ben tek başına hallederim diyemezsiniz.***

Bağımsız denetim sonucunda; işletmenin mali tablolarının, finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını önemli yönleriyle gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösterip göstermediği konusunda görüş bildirilir. İşletmeye kredi açacak kredi kuruluşları, halka açıksa mevcut veya potansiyel ortakları, şirketle iş yapan diğer firmalar, çalışanlar vb. çevreler bu şekilde işletmenin durumundan haberdar olur.

Yeminli denetimi ise yukarıdaki bölümde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, maliyenin hizmet talebine uygun olarak, incelenen işletmenin gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinin yasalara uygun olup olmadığının ortaya konulduğu özel konulu bir denetim şeklidir. Yeminli denetimi bireysel sorumluluk altında yapılır, rol model vergi denetim elemanlarıdır, rapor dispozisyonuna kadar birebir örnek alınmıştır.

Günümüzde mali müşavirler danışmanlık yetkisinin yanı sıra denetim yetkisine de sahip olmak isterlerse, esasen tüm dünyada uygulandığı şekliyle bağımsız denetçilik yolunda ilerleyebildiği gibi, ekstra çaba harcayarak nihai hizmetin maliyeye verildiği yeminli mali müşavirliğe de yönelebilmektedir.

Aynı şekilde, bakanlıktan ayrılan vergi inceleme elemanları maliyeye içerden verdikleri hizmeti, bu defa yeminli olarak dışarıdan vermeyi tercih ettikleri gibi, aynı zamanda bağımsız denetim işi de yapabilmektedir.

Konuya ilişkin olarak uzun yıllar önce yazmış bulunduğum, bir parça güncelliğini yitirse de bilgi edineceğiniz bir hayli uzun sayılabilecek makalem var, arzu edenler göz atabilir.

<https://www.konseydenetim.com.tr/denetim-mesleginin-ulkemizdeki-seruveni-yasanan-sorunlar-ve-cozum-onerileri/>

Yeminli Muhasebeciler ve Outsourcing Sorunu

Efendim, zenginliğin ve aptallığın sınırı yok, aç gözlü insanlar kuralları kemirip, tüm sistemi işlemez hale getirebilir. Evet, hafta içinde söz verdiğim üzere, sorunları artık yavaş yavaş ele almaya başlayalım. Maliye kendince bir kurgu yapmış, meslek gruplarının yapabilecekleri ve yapamayacakları işlemler konusunda sınırları net bir şekilde çizmiş.

Ancak, sınırları aşmaya çalışan insanlar her yerde karşımıza çıkıyor. Diyeceksiniz ki üstat hiç **“Yeminli Muhasebeci”** olur mu? Kimseyi töhmet altında bırakmak istemem, ama duyuyoruz efendim. Aynı şekilde bunun bir de **“Outsourcing”** denilen bir versiyonu var.

Şöyle söyleyeyim, **bir işletmede denetimle görevli olan personeli, kasaya oturtur musunuz?** Yahut daha direkt sorayım, **bir işi bir elemana yaptırıp, aynı zamanda yaptığı işin denetimini de kendisine verir misiniz?**

Denetim piyasasında bazı firmaların, farklı tüzel kişilikler kurarak, bir taraftan muhasebe tuttuğunu, diğer taraftan ise denetim hizmeti vermek suretiyle **“Dikey Entegrasyon”**a gittiğini görüyoruz. **Bana açıkçası hem etik gelmiyor, hem de sanki sistemik risk oluşturmuş gibi geliyor. Ayrıca, muhasebe bu işin esnafılık gerektiren tarafıdır, büyük şirketlerin bu piyasaya da el atması bana hiç makul gelmiyor. Evet, sevgili üstatlarım, siz ne dersiniz, ne düşünüyorsunuz?**

Kahraman Bakkal Süpermarkete Karşı

Efendim, Kel Hasan Efendi ve çırağı Dümbüllü İsmail’i tanır mısınız? Üstat da utanmadan bizimle eğleniyor diye düşünmeyin sakın, bu şahısların konumuzla çok yakından ilgisi var. Dümbüllü İsmail, tuluat sanatının mirasını temsil eden kavuğu hocası Kel Hasan Efendi’den devralmış, sonrasında bu kavuk Münir Özkul’a, onun tarafından da 1989’da Ortaoyuncular Tiyatro Topluluğu’nun kurucusu Ferhan Şensoy’a verilmişti.

Türk Tiyatrosunun büyük isimlerinden rahmetli **Ferhan Şensoy** Üstadımızın, 1990’da sahneye koyduğu **“Kahraman Bakkal Süpermarkete Karşı”** adlı oyun efsane olmuştu, bakkallık yapan birisinin yeni kurulan bir süpermarkete karşı ayakta kalma çabasını ilgiyle izlemiştik.

Efendim, denetim sektörü yıllar geçtikçe emek yoğun olmaktan çıkarak sermaye yoğun olmaya doğru yol alıyor. Gün geçmiyor ki tıpkı üç harfli zincir marketler gibi, her şehre yeni şube açan denetim firmalarının haberlerini artık kanıksamaya başladık.

Mekânın Sahibi Sıkıntıları Çözmek İstedi

Zaman ne kadar çabuk geçiyor efendim, nerdeyse üzerinden 10 yıl geçmiş bile. Neden mi bahsediyorum? 3568 sayılı Meslek Kanunumuza ilişkin yayımlanmış tüm tebliğlerin yürürlükten kaldırılarak, **mesleğimizin yürütülmesinde yaşanan rekabet eşitsizliği sorununu çözmeye niyetlenmiş bir “Tek Tebliğ Taslağı”** hazırlanmıştı.

Yeminli mali müşavirlere yanında çalışan meslek mensubu sayısı, yaş durumu vb. unsurlara göre, deyim yerindeyse bir “Kapasite Raporu” verilmesi öngörülmüştü. Maliye Bakanlığı’nın belirlediği kapasitenin üzerinde iş alan meslek mensuplarından izahat istenecek, verilen izahatın yetersiz bulunması halinde, meslek mensubunun hizmet verdiği mükellefler öncelikle inceleneceği gibi, diğer idari yaptırımların uygulanması da söz konusu olacaktı.

İçimizdeki İrlandalılar

Tek tebliğ taslağında kapasite sınırlamasına ilişkin sistem her ne kadar biraz karışık da olsa ufak tefek yapılacak bir makyajla kusurları düzeltilebilirdi. Meslektaşlarımız arasında heyecan yaratan taslağın yayınlanması merakla beklenmeye başlandı. Ama sonra çok ilginç bir gelişme oldu, **“İçimizdeki İrlandalıların” yaptığı derin kulisler mekânın sahibini çok etkiledi ve projeyi tamamen rafa kaldırdılar.**

Karanlığa Küfredeceğinize Bir Mum Yakın

Efendim, daha önceki bir yazımda da ele aldım. 2023 yılına ilişkin veriler incelendiğinde, bir odamıza kayıtlı olarak çalışan yeminlilerden %26,29’unun elinde hiç tam tasdik işi olmadığı, %29,64’ünün elinde ise ortalama olarak yaklaşık 3 tam tasdik işi olduğu görülüyor.

Efendim, bu iki kademeyi birlikte değerlendirdiğimizde, durumun vahameti ortaya çıkıyor. Söz konusu odanın çalışanlar listesine kayıtlı olan üyelerin %55,93’ünü oluşturan bu iki grubun tam tasdik sözleşmesi pazarından sadece %8,84 pay aldığı ortaya çıkıyor.

Bu kadar çok yeminlinin, bu kadar az iş kapasitesi için, her birinin ayrı işyeri açması ve kira vermesinin, ayrı sekreter ve personel çalıştırmasının çok verimli olmadığı ortadadır. Acaba bu meslektaşlarımızın bir araya gelerek, daha büyük çatılar altında toplanması mantıklı olmaz mı? Siz ne dersiniz değerli üstatlarım?

TÜRMOB’un Çabaları Gözlerimizi Yaşartıyor

Efendim, son aylarda MuhasebeTR’de ele aldığım yazılarda, enflasyon düzeltilmesine ilişkin olarak yer verdiğim bölüm veya bazı yazı başlıklarını şöyle bir gözden geçireyim dedim.

- Son Enflasyon Bükücü (31.01.2025)
- Schrödinger’in Kedisi (17.01.2025)
- Vergi Dünyamızda Kafkaesk Bir Uygulama: Enflasyon Düzeltmesi (27.12.2024)
- Atılan Taş ve Ürkütülen Kurbağa (11.11.2024)
- 3. Geçici Vergide Uzatma Olur mu? (08.11.2024)

- Enflasyon Düzeltmesinde Sirküler Sürprizi (04.11.2024)
- Yatırımcılara Vergi Ertelemesi (30.10.2024)
- Enflasyon Düzeltmesinde Son Tango (22.10.2024)
- Enflasyon Düzeltmesinde Hasar Tespiti (17.09.2024)
- Milyonlarca Mükellef Cezalı Tarhiyatla Karşı Karşıya (9.9.2024)
- Enflasyon Düzeltmesinde Kaos (2.9.2024)

Geçtiğimiz hafta sosyal medyada **“TÜRMOB olarak, 14 Ocak 2025 tarihinde Gelir İdaresi Başkanlığı’ndan "Geçici Vergi Dönemlerinde Enflasyon Düzeltmesi İşlemlerinin Yapılması Zorunluluğunun" tamamen kaldırılmasını talep ettik.”** şeklinde bir kamu spotu yayınladı.

Kendi kendime acı acı güldüm. Meslek mensupları enflasyon düzeltmesi yüzünden aylardır sahipsiz ve çaresiz bir şekilde kıvranıyor. **“Hem ayranım dökülmesin, hem de yoğurdum ekşimesin”** derdinde olan, 100 binlerce meslek mensubunun örgütlü yapısı aylar sonra lütfetmiş, bizim adımıza talepte bulunmuş, dostlar alışverişte görsün efendim.

Arenanın Ortasındaki Kızgın Adam

Efendim, yurtdışı gezilerinde bazen denk geldiğim rehberlerin tavrı beni oldum olası germiştir. ***Sizi bilmem ama ben sinirlendiğimde, kimsenin kalbini kırmamak ve huzurunu kaçırmamak için, sakinleşinceye kadar, bulunduğum ortamdan uzaklaşıyorum. Bazı dostlarım küstüğümü zanneder, ama işin aslı öyle değildir, kimseyi kırmak istemem.***

Yıllar önce bir **Endülüs** gezisine turla gitmiş, ancak bir noktada sinirden rehberi gırtlaklayacak noktaya gelmiştim. Sevilla’dan yola çıkmış, **Ronda**’ya doğru yol alıyorduk. Kasabaya iner inmez gruptan ayrılıp, kendimi sokaklara attım. Biraz sonra karşıma kocaman bir arena çıkmaz mı?

Arenadan daldım içeri, ünlü matadorların kullandığı giysiler ete kemiğe büründü, zamanın içinden süzülerek gelen fotoğraflar bir anda canlandı ve boğa güreşlerinin içerisine düşüverdim. Sonra bir baktım, bir anda arenanın ortasındayım, kulaklarım tribünlerden gelen çığlıkları duyar gibi oldu. Kafamı kaldırdım, güneş ufukta parlıyordu, yavaşça kendime geldiğimi hissettim, etrafımda artık kızgın boğalar yoktu ve ben sakinleşmiştim.

Sonsöz Yerine

Yazımıza **“İzzet Molla”**dan bir beyitle başlamıştık, izninizle **“Kazancı Bedih”**’in söylediği bir uzun havayla (hoyrat) bitirelim, kalın sağlıcakla.

***Tükendi nakdi ömrüm
Dilde sermayem bir ah kaldı
Derun-i derdimi Lokman'a gösterdim
Dedi eyvah bu derdin defunine çare
Hakiki bir ilah kaldı***